GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 124. *Mercurĭ 5 (17) Iunie* 1885.

Brașovŭ, 4 (16) Iunie 1885.

Ḍiarele maghiare se ocupă de unŭ nou discursŭ, cu care a debutatŭ ministrulŭ de instrucțiune Trefort înaintea alegĕtorilorŭ sĕi din Pojunŭ.

„Trefort face multe și vorbesce multe“ ḍice una din foile pestane.

De obiceiu cei ce vorbescŭ multe facŭ puține. La ministrulŭ Trefort este însĕ contrarulŭ. Dênsulŭ face și întreprinde multe când e vorba de a pune buturugĭ în calea desvoltărei firescĭ a naționalitățilorŭ nemaghiare în cultura lorŭ națională și vorbesce multe când se cere se mai îmbete puținŭ cu apă rece pe conaționalii sĕi adoptivĭ, carĭ credŭ că au dobênditŭ dela Dumneḍeu sântulŭ monopolulŭ asupra culturei.

Este și de lipsă sĕ li se dea curagiu celorŭ ce sunt nerĕbdătorĭ de a cuceri Orientulŭ cu cu cultura lorŭ, pentru că e vorba de votarea unui budgetŭ grasŭ. „Dați-mĭ banii cei cerŭ — ḍice d-lŭ Trefort — apoi celelalte se vorŭ desvoltá, după cum mulțămită Domnului sĕ și desvóltă.“

In acésta culminéză programa de instrucțiune a d-lui Trefort.

„Părinții patriei“ o vorŭ înțelege. Ei suntŭ Maghiarĭ și potŭ fi d'ainte convinșĭ, că totŭ ce vorŭ vota din dările comune, se va folosi directŭ séu indirectŭ numai de cătră Maghiari și pentru scopurĭ maghiare.

Ministrulŭ de instrucținne ḍice că are unŭ idealŭ politicŭ. „Inteligență, avere și sănătate — esclamă elŭ — în aceste culminéză politica mea, în urma căreia trebue sĕ ridicamŭ multe scóle de statŭ pentru desvoltarea poporului nostru.“

Ciudatŭ omŭ mai e d. Trefort. Elŭ vorbesce de desvoltarea poporului, par'că acestŭ poporŭ ar fi compusŭ totŭ numai din Evrei de pe la Pojunŭ, carĭ în comerciulŭ lorŭ au învĕțatŭ câte douĕ limbĭ: nemțesce și unguresce!

Aceea că esistă în acestŭ statŭ mulțime de poporŭ, care nu birue cu limba maghiară nu 'lŭ importă pe dlŭ Trefort, pentru că elŭ pornesce din presupunerea, că aicĭ numai Maghiarulŭ are îndreptățire de a trăi și de a se cultivá în limba sa națională.

Nu scimŭ dér cum o se pótă escamotá ministrulŭ de instrucțiune „inteligența, averea și sănătatea“ în mijloculŭ masselorŭ poporului românŭ și slavŭ, decă „lucrurile se vorŭ desvoltá totŭ ca acum“ și se vorŭ înființa totŭ numai scolĭ maghiare.

D-lŭ Trefort vrea o a treia universitate; elŭ vré îmbunătățirea învĕțămĕntului secundarŭ și primarŭ în privința cualitativă; elŭ cere sĕ se dea o mai mare îngrijire instrucției industriale. Cum o sĕ se pótă desvolta însĕ comerciulŭ și industria între miliónele de Românĭ și Slavĭ printr'unŭ canalŭ obscurŭ pentru ei, cum este canalulŭ limbei maghiare?

Acésta este o problemă, ce apare înaintea oricăruĭ omŭ cu mintea sănătósă nerealisabilă.

„Am o politică duplă — ḍise ministrulŭ: politica mai înaltă și aceea a ḍilei.“

Ei bine, politica înaltă a d-lui Trefort e clădită pe nĕsipŭ. „Bunăstarea și sanătatea“ nu se câștiga cu apucăturĭ șoviniste. Câtŭ pentru politica ḍilei ne lovimŭ de ea pe fiecare ḍi destulŭ de durerosŭ.

Totŭ de politica ḍilei se ține și cestiunea prelungirei mandatului de deputatŭ pe 5 anĭ și a modificărei legei de incompatibilitate.

D-lu Trefort sperá fără îndoiélă că o se fie ministru de culte câtŭ e lumea. Elŭ nu desvóltă nicĭ măcarŭ atâta filosofiă, ca sĕ scie, că tóte trebue sĕ aibă unŭ sfêrșitŭ, chiar și politica sa mai înaltă!

In cestiunea disciplinei în biserică.

Brașovŭ, 2 Iuniu.

Unŭ proverbŭ vechiu latinescŭ ḍice: ordo est anima rerum. Mai adevĕratŭ că acestŭ proverbŭ nu se póte, pentru că unde nu este ordine acolo trebue sĕ domnéscă caosulŭ, confusiunea în lumea materială-fisică, éră în lumea socială etică unde lipsesce ordinea, acolo domnesce destrăbălarea, pasiunea, c'unŭ terminŭ sociologicŭ: anarchia. Și vai de societatea aceea etică, unde a începutŭ a'șĭ face locŭ spiritulŭ anarchicŭ în inimile membrilorŭ, carĭ constituescŭ organismulŭ socialŭ eticŭ, pentru că acelŭ organismŭ merge cu pașĭ repeḍĭ spre totala sa destrămare și dĕrăpănare, dacă cârmacii nu vorŭ lua mĕsurĭ energice destulŭ de timpuriu în contra elementelorŭ distructóre și nu le vorŭ înfrêna poftele lorŭ anarchice.

Amŭ vĕḍutŭ cu adêncă mâhuire sufletéscă din articululŭ publicatŭ în fruntea »Gazetei« de astăḍĭ, că s'au aflatŭ în sînulŭ bisericii greco-orientale preoțĭ, carĭ după cum ḍice corespondentulŭ, calcă în picióre cu unŭ cinismŭ ne mai pomenitŭ tóte legile și tóte canónele bisericescĭ positive, sfârâmă ordinea cea bună și slăbănogescŭ disciplina bisericéscă.

Aceste pornirĭ rĕsvrătitóre continuându-se potŭ sĕ ia astfelŭ de dimensiunĭ, încâtŭ sĕ sgudue biserica din temeliă, de ceeace sĕ feréscă Dumneḍeulŭ părinților nostri biserica română gr.-or., care și așa este pismuită, suspiționată și clevetită cu totŭ felulŭ de bălăcăriturĭ și declarată de foile maghiare de o fabrică periculósă, unde s'arŭ cresce numai șerpĭ veninoșĭ pentru idea de statŭ maghiarŭ.

Suntŭ pe deplinŭ în acordŭ cu vederile, ideile și mĕsurile ce le recomandă corespondentulŭ, dar unŭ lucru nu l'a atinsŭ de felŭ și acesta este de mare importanță în cestiunea ajutorului de statŭ. Sinodulŭ archidiecesanŭ din 1884 ia sub nr. prot. 52 conclusulŭ: că sub astfelŭ de condițiunĭ, cum suntŭ cele cuprinse în hârtia ministerială susŭ pomenită, care vatămă adêncŭ autonomia bisericei nóstre, garantată prin legile patriei, nu póte primí ajutorulŭ de statŭ de 24,000 fl., și acestui enunțiatŭ sĕ i se dea espresiune clară în representațiunea sinodului. In punctulŭ 3 se ḍice clarŭ și limpede: Consistorulŭ se însărcinéză a încunosciința fără amânare pe preoțimea și comunele bisericescĭ din archidiecesă despre acestŭ conclusŭ sinodalŭ și a-le poftí, ca până la definitiva decidere a acestei cause sĕ fie în așteptare.

Indeplinit'a consistorulŭ archidiecesanŭ acestŭ conclusŭ sinodalŭ cu tótă sfințenia și făcutul-a destulŭ de timpuriu cunoscutŭ tuturorŭ preoțilorŭ și tuturorŭ comunelorŭ bisericescĭ din tótă archidiecesa prin circulare câtŭ și prin protopopii tractualĭ ca organe administrative și esecutive? Și încâtŭ ș'au înplinitŭ protopopii cu sfințeniă și cu consciințiositate misiunea și obligamintele lorŭ mergêndŭ din comună în comună și luminândŭ preoțimea și poporulŭ nepricepĕtorŭ pe deplinŭ despre starea lucrului, nu potŭ scí. Dar ceea-ce sciu este, că în unele protopopiate preoțimea s'a adunatŭ în sinodŭ sub presidiulŭ protopopului lorŭ și s'a declaratŭ sĕrbătoresce, că salută cu bucuriă conclusele sinodului archidiecesanŭ în privința ajutorului de statŭ și nu vorŭ sĕ'lŭ priméscă în condițiunile oferite de ministrulŭ ungurescŭ. Cum s'a întêmplatŭ, de numai în câteva protopopiate preoțimea a declarat că aderă la conclusele sinodului? Nu sciu. Și apoi cine pórtă vina în prima liniă, că nu s'au declaratŭ tóte protopopiatele cu o gură și cu o inimă pentru conclusele sinodului archidiecesanŭ din anulŭ trecutŭ?

Nimenĭ altulŭ, decâtŭ protopopulŭ, care nu și-a făcutŭ sfânta datoriă, ci a privitŭ lucrulŭ cu o indolență și unŭ fatalismŭ orientalŭ. Aicĭ zace totŭ rĕulŭ, penfru că dacă părinții protopopĭ adunau pe toțĭ preoții la reședința protopopéscă și le vorbea la inimă și totdeodată arătau preoțilorŭ urmările cele rele, ce le va avea neascultarea lorŭ de poruncile bisericii, atuncĭ de sigurŭ, că astăḍĭ biserica română gr.-orientală n'ar fi avutŭ de a înregistra în analele sale cu litere negre acéstă aparițiune ne mai auḍită. Așa dară în prima liniă pórtă vina, după convingerea nóstră, acei părințĭ protopopĭ, carĭ n'au sciutŭ sĕ apere cu autoritatea, cu tactulŭ și cu energia lorŭ, preoțimea de draculŭ celŭ ce umblă în amiaḍa ḍilei și caută sĕ amăgéscă pe ómenĭ.

Apoi nu înțelegemŭ, cum de consistoriulŭ n'a luatŭ tóte precauțiunile, ca sĕ nu se pótă întêmpla ceeace s'a întêmplatŭ. Nu înțelegemŭ, cum s'a pututŭ întêmpla, că ministrulŭ Tretort sĕ nu fi așternutŭ petițiunile preoțilorŭ recurențĭ consistoriului și capului bisericei spre informațiune? Apoi decă ministrulŭ a așternutŭ lista concurenților Archiepiscopului, acesta ce mĕsurĭ a luatŭ, ca sĕ se păzéscă vaḍa autonomia și instituțiunile bisericescĭ neștirbite? Ce mĕsurĭ a luatŭ consistorulŭ în contra preoțilorŭ carĭ peste hotărîrea sinodului au alergatŭ pe căi ascunse după ajutorulŭ de statŭ consistorialŭ, care în alte casurĭ mai puținŭ însemnate este fórte scrupulosŭ și nu permite nicĭ în cause civile preoțilorŭ și comitetelorŭ parochiale sĕ-șĭ caute dreptulŭ lorŭ la judecătoria civilă. Față cu aceștĭ pĕcătoșĭ preoțĭ trebuia consistoriulŭ sĕ aplice cu tótă rigórea canónele bisericescĭ și astfelŭ sĕ restitue ordinea ascultătóre și disciplina în biserică. Dacă consistoriulŭ a avutŭ demultŭ cunoscință de pașii făcuțĭ de preoții aceia pĕcătoșĭ și până acuma nu i-a trasŭ în cercetare disciplinară atuncĭ și consistoriulŭ s'a făcutŭ culpabilŭ de complicitate în acésta causă celebră.

Representanța cea mai supremă bisericéscă Marțĭ sĕ întrunesce în Sibiiu și dacă d-nii deputațĭ vorŭ fi la înălțimea misiunii lorŭ, atuncĭ îșĭ vorŭ pronunța verdictulŭ asupra tuturorŭ câțĭ suntŭ culpabilĭ în acéstă cestiune gravă.

Cehii și Maghiarii

»Narodni Listy«, organulŭ Cehilorŭ tinerĭ, polemiséză cu „Pester Lloyd“ și ḍice, că dacă acesta ar fi mersŭ după simțĕmêntulŭ și priceperea națiunei cehe, ar vorbi altfelŭ despre peregrinii dela Welehrad, ér nu cum a vorbitŭ în articululŭ sĕu de fondŭ dela 11 Iuniu n. In Praga se pregătesce pentru serbarea dela Welehrad o imposantă espedițiune de patrioțĭ, pentru ca în unire cu compatrioții din Moravia sĕ planteze pe mormêntulŭ lui Metodiu stégulŭ ideii naționale cehe și slave. Viena și Roma, continuă »Narodni Listy«, doréu cu tóte acestea ca serbarea sĕ nu fie nicĭ națională-slavă, nicĭ culturală-slavă. Națiunea cehă nu peregrinéză la Pesta, pentru că sĕ facă acolo vr'o pocăință politică séu de statŭ. La Pesta s'au dusŭ câțĭ-va agricultorĭ, condușĭ de câțĭva nobilĭ, ca persóne private fără nicĭ unŭ mandatŭ séu îndreptățire de a representa acolo națiunea cehă. Organulŭ cehŭ atrage atențiunea Cehilorŭ, carĭ s'au dusŭ la Pesta, sĕ esplice bine Maghiarilorŭ lucrulŭ, sĕ le spună cu deosebire, ce cugetă Cehii despre politica acelora față cu frații lorŭ Slovacĭ, Sêrbĭ și Croațĭ, căcĭ *înființarea reuniunei de maghiarisare între Slovacĭ nu le-o póte erta Maghiarilorŭ nicĭ unŭ Slavŭ credinciosŭ, nicĭ unŭ Cehŭ de omeniă.*

SCIRILE ḌILEI.

Ni se scrie din jurulŭ Reghinului săsescŭ, că pe lângă multele nĕcazurĭ, ce îndură poporațiunea comit. Mureșŭ-Turda, a mai căḍutŭ și altă pacoste pe capulŭ ei și anume: în unele comune din jurulŭ Reghinului săsescŭ și Mureșiu-Oșorheiului s'au ivitŭ câteva casurĭ de bólă între vitele cornute — neconstatate însă până acum — și din acésta causă prin ordinŭ vice-șpănescŭ s'a opritŭ ținerea târgurilorŭ de sĕptĕmână, oprițĭ fiind și ómenii de a mai duce vite la têrgŭ spre vênḍare.

Medicii veterinarĭ ai statului Kovacs și Kauffmann au visitatŭ din nou în Sibiiu porcii înapoiațĭ din Steinbruch, găsindu'i deplinŭ sănătoșĭ.

—0—

Procesulŭ intentatŭ de comuna Rĕșinarĭ în contra comunei Cisnădia pentru o pădure de 400 jugĕre și care a duratŭ peste 20 de anĭ s'a terminatŭ, dându-se pădurea comunei Cisnădia.

—0—

Erĭ diminéță s'a publicatŭ în limba maghiară și germană sentința de mórte prin ștreangŭ, în contra ucigașilorŭ Kleeberg și Marlin. Robert Marlin a rĕmasŭ după publicare indiferentŭ, pe când Kleeberg 'șĭ-a schimbatŭ fața și a căḑutŭ la pămêntŭ, de unde păḑitorii temniței numai cu anevoiă 'l-au putută ridica în picióre. Presidentulŭ tribunalului a adresatŭ apoi delicuențilorŭ următórele cuvinte: »Ațĭ avutŭ curagiulŭ sĕ ucideți, avețĭ acumŭ curagiulŭ de a și murĭ, din pocăință creștinéscă«. Imediatŭ după acésta delicuenții au fostŭ transportațĭ în douĕ birjĭ în mijloculŭ unui careu de soldațĭ, formatŭ dintr'o companiă a reg. 82, la temnița orășenéscă, unde au fostŭ executațĭ aḑĭ de diminéță la 7 óre.

—0—

Ministrulŭ Szechenyi, care la 12 Iuniu n. se afla în Aradŭ, a luatŭ parte la banchetulŭ ce l'a datŭ în onóre'i P. S. Episcopulŭ Mețianu.

—0—

„P. Ll." comunică, că comunele reformate ungurescĭ în România se vorŭ unĭ în curêndŭ într'unŭ districtŭ bisericescŭ deosebitŭ cu reședința în Bucurescĭ. Mișcarea s'a făcutŭ de cătră curatorulŭ superiorŭ alŭ bisericei reformate din Bucurescĭ, Iohann Salamon, și de preotulŭ Iohann Bartalus. Ideа, ḑice „P. Ll.", a aflatŭ aprobarea generală și în curêndŭ acéstă afacere se va desbate cu deamĕruntulŭ în presbiteriulŭ bisericii reformate ardelene.

—0—

In satulŭ Okrola din Moravia unŭ gróznicŭ focŭ a prefăcutŭ în cenușe 60 de case; mulțĭ ómenĭ 'șĭ-au găsitŭ mórtea în flacărĭ. Miseria e mare. Okrola numĕră 600 locuitorĭ.

—0—

Dela 25 Augustŭ n. până la 1 Septembre n. se vorŭ face în Boemia manevre marĭ, la care vorŭ asista M. Sa monarchulŭ, prințulŭ de corónă, maĭ mulțĭ archiducĭ și monarchĭ streinĭ, precum și representanții militarĭ ai puterilorŭ streine. Vorŭ manevra corpurile 8 și 9, avêndŭ în totalŭ 27,000 infanteriă, 2880 cavaleriă și 128 tunurĭ. Conducerea supremă e încredințată archiducelui Albrecht. Concentrarea corpului 8 se va face în ținutulŭ Rokytzan, a corpului 9 în ținutulŭ Horzovitz.

—0—

»Voința Națională« primesce din Paris 29 v. următórea scrisóre: Cu cea mai mare bucuriă Vĕ împărtășescŭ vestea, care ne mândresce pe toțĭ aici, aceea a premierii, de cătră juriulŭ salonului de éstŭ-timpŭ, a statuei lui Stefanŭ Ionescu-Valbudea, fostŭ elevŭ alŭ scólei de frumóse-arte din Bucurescĭ și aḑĭ bursierŭ alŭ Statului pentru desĕvêrșirea studielorŭ sale de sculptură aici. Statua lui Valbudea intitulata: »Mihaiu Nebunulŭ,« representă unŭ omŭ golŭ, mărime naturală, într'unŭ accesŭ de nebuniă. Condițiunile plastice suntŭ așa de frumosŭ și de bine menagiate, încâtŭ de deperte face o perfectă alusiune și instinctivŭ pare că-'țĭ vine sĕ te dai cu milă în lăturĭ din »calea nebunului.« S'a discutatŭ multŭ în sînulŭ juriului dacă sĕ nu i sĕ dea o medaliă și numai causa, că tênĕrulŭ sculptorŭ este încă elevŭ a fostŭ care 'i-a conferitŭ pentru astădată: »Mențiunea onorabilă.« Valbudea este destinatŭ a ajunge unŭ mare sculptorŭ, dacă abia eșitŭ din scóla de Bucurescĭ, cu doi anĭ de studiu în Paris, a obținutŭ o distincțiune, care, prin faptulŭ discuțiunilorŭ urmate asupra meritului statuei și prin deosebita atențiune a publicului, nu-'ĭ rĕsplătesce nicĭdecum meritulŭ, dér îi consacră talentulŭ pentru viitorŭ. Țera și foștii sĕi profesorĭ potŭ fi mândri de unŭ astfelŭ de artistŭ.

—0—

»Curierulŭ financiarŭ« din Bucurescĭ scrie: »Joi la 10 óre diminéța, »Intim-Club« a deschisŭ salónele expozițiunei de Tablourĭ dinaintea miniștrilorŭ plenipotențiarĭ străinĭ și a mai multorŭ membri ai Presei, invitațĭ anume la acéstă óră. La 12 óre s'a datŭ unŭ dejunŭ și la ora 1 expoziția a deschisŭ porțile sale publicului. Peste trei sute de tablourĭ suntŭ expuse, și, aceea-ce ne bucură și mai multŭ este că tóte acele tablourĭ suntŭ producțiunĭ naționale. Din acestŭ punctŭ de vedere putemŭ ḑice că tóte tablourile suntŭ superbe și demne de vĕḑutŭ. Judecândŭ după îmbulzeala ce a fostŭ ierĭ și alaltăerĭ, putemŭ afirma fără sĕ asigurămŭ, că există și la noi unŭ publicŭ amatorŭ de bele-arte.«

—0—

I se scrie din Chișineu, »Telegrafului« că ḑilele trecute o furtună, care póte sĕ fi fostŭ unŭ adevĕratŭ cyclon, a devastatŭ partea nordică a ocolului cu acestŭ nume. Vițele suntŭ fórte compromise de grindina care a căḑutŭ după furtună. La Petricanĭ, pe unde a trecutŭ cyclonulŭ, 12 case s'au distrusŭ, omorîndu-se trei copii, în câmpiele Rișcanŭ o turmă de oi a fostŭ gonită de vêntu în rîulŭ Bîcu, unde s'a înecatŭ.

—0—

Acelașĭ ḑiarŭ scrie, că după informațiunile culese în Basarabia și anume în viile renumite ale d-lui Romanescu se constată, că comisiunea universitară preșeḑută de profesorulŭ Kowalewsky a declaratŭ, că insecta care distruge viile Basarabiei este »filoxera,« ér nu o altă insectă necunoscută până acum.

—0—

In urma unei întêmplărĭ nenorocite provenite din causa purtării bastonului în liniă orisontală, procuratura din Düsseldorf a dispusŭ, ca umbrelele și bastónele sĕ se porte de aci înainte în liniă verticală. Contravenienții vorŭ fi pedepsițĭ.

—0—

La sosirea generalului Lumsden în Londra, unŭ ajutantŭ alŭ principelui de Wales, 3 mareșalĭ, mulțime de generalĭ, pairĭ, membri ai Camnrei comunelorŭ, cea mai mare parte conservatorĭ, și alte persóne de rangŭ și distincțiune se duseserá pentru a întâmpina și saluta pe generalulŭ la gara de Charing-Cross. Nicĭ unŭ representantŭ alŭ ministerului de externe séu alŭ ministerului pentru afacerile Indiei nu era de față. Imprejurulŭ gărei se adunaseră mii de ómenĭ, cari au primitŭ pe generalulŭ în aclamațiunĭ entusiaste. Acéstă scenă avea aprópe caracterulŭ unei demonstrațiunĭ anti-guvernamentale.

Adunarea representanței județului Brașovŭ.

Brașovŭ, 12 Iuniu.

(Urmare).

§-ulŭ 2 din statutele reuniunei maghiare ardelene — continuă d. Lengĕrŭ — ḑice: »scopulŭ societății este desvoltarea patriotismului prin crescere în direcțiune națională.« Conceptele patriotismŭ și națiune suntŭ mai multŭ de natură politică decâtŭ culturală. Ministrulŭ n'ar fi aprobatŭ nicĭodată acestŭ §, décă era pusŭ în statutele unei societățĭ române. In Ungaria s'a falsificatŭ de totŭ conceptulŭ de patriotismŭ, bărbații maghiarĭ decidĕtorĭ au învĕțatŭ și învață, că patriotŭ este numai acela care e Maghiarŭ séu se face Maghiarŭ. Unŭ Românŭ oricâtŭ și-ar iubi țéra și orice jertfă ar aduce pentru ea, elŭ patriotŭ bunŭ, după Maghiarĭ nu este, fiindcă se ține că e Românŭ și voesce sĕ trécă ca Românŭ și faptele sale de românescĭ. — După acésta oratorulŭ continuă așa:

Noi Românii n'avemŭ trebuință sĕ primimŭ învĕțătură despre patriotismŭ dela nicĭ una din naționalitățile conlocuitóre, fiind-că nicĭodată nu ne-amŭ resculatŭ în contra domnitorului țĕrii, n'amŭ vêndutŭ țera nicĭodată nimĕrui, nu ne-amŭ retrasŭ nicĭodată dela greutățile țĕrii, din contră în diverse rêndurĭ amŭ luptatŭ pentru binele tronului și alŭ patriei cu jertfe de multe mii de ómenĭ cu o resignațiune, care ne-a făcutŭ unŭ renume în armata țĕrii, renume de care suntemŭ mândri, însă mândri ca Românĭ și nu ca Maghiarĭ, deși iubimŭ patria Ungaria, care nu vĕ permitemŭ sĕ ḑicețĭ că este mai multŭ a d-vóstră, decâtŭ a nóstră. O iubimŭ și nu urîmŭ poporulŭ maghiarŭ, dér pretindemŭ dela dênsulŭ sĕ ne respecteze mândria nóstră națională — követelek minden magyartól hogy nemzetiségem büszkeségé elösmerje és respectálja.

Cu ce dreptŭ acéstă țeră sĕ fie mai multŭ a Maghiarilorŭ decâtŭ a Românilorŭ? Doră pentru că au luptatŭ și în contra Maghiarilorŭ. Da s'a întêmplatŭ și asta, dér acéstă luptă oricâtŭ ar fi fostŭ de crudă a fostŭ sfântă, fiindcă a fostŭ pentru scăparea lorŭ de sclăviă și ajungerea lorŭ la libertate. Maghiarii arŭ trebui sĕ fiă mândri și de aceste lupte ale nóstre, fiindcă amŭ doveditŭ că avemŭ pricepere, simțŭ și capacitate de jertfele ce se pretindŭ pentru libertate și naționalitate, cualitățĭ cari, dacă vorŭ încetá de a fi și ale poporului maghiarŭ — după cum arată curentulŭ de astăḑĭ — de sigurŭ are sĕ le strice lorŭ mai multŭ decâtŭ nouĕ Românilorŭ.

Trecŭ la cuvintele »în direcțiune națională.« Care națiune o înțelege Reuniunea maghiară din cestiune, cea politică séu cea genetică? Dacă înțelege națiunea politică, atuncĭ iese din terenulŭ culturalŭ și întră pe celŭ politicŭ și reuniunilorŭ de cultură nu le este permisŭ a se ocupa de politică. Dar sĕ admitemŭ că li-ar fi permisŭ, care este națiunea nóstră politică după statulŭ de astăḑĭ alŭ legilorŭ maghiare? Art. de lege 44 din 1868 o spune expresŭ: Intregulŭ alcătuitŭ din tóte naționalitățile din țară forméză națiunea politică ungară. Așadară din acestŭ punctŭ de vedere este falsŭ chiar și titlulŭ Reuniunei maghiare ardelene, fiindcă atuncĭ ar fi trebuitŭ sĕ se numéscă cu considerare la numĕrulŭ naționalitățilorŭ din Ardealŭ »Reuniunea română-maghiară-săsescă din Ardélŭ« și tóte dispozițiunile statutare luate așa, ca fiecării naționalități sĕ-i fie avisatŭ cerculŭ propriu de activitate. Acésta însĕ nu s'a făcutŭ. Urméză decĭ, că făuritorii statutelorŭ au înțelesŭ națiunea maghiară genetică, adecă pe cei de sânge maghiarŭ, și asta ar fi sĕ și fie, fiindcă și numele corĕspunde adecă »Reuniunea maghiară din Ardealŭ pentru cultură.« Cu admiterea acestui conceptŭ de națiune genetică se presupune că Reuniunea îșĭ va estinde activitatea numai asupra poporațiunei de sânge maghiarŭ. In acestŭ casŭ însă a comisŭ în statutŭ următórele greșelĭ: 1-iu Au călcatŭ legea, după care elementulŭ maghiarŭ singurŭ din sine formézá numai naționalitate nu națiune. 2-a Au presupusŭ că și Maghiarii sunt rĕi patrioțĭ, fiindcă le spune că scopulŭ este a-i învĕța patriotismŭ — asta însĕ, încâtŭ despre poporulŭ maghiarŭ, cu escepțiunea celorŭ, carĭ au introdusŭ doctrina falsă despre patriotismŭ, nicĭ noi nu o credemŭ. De aci se vede, că scopulŭ Reuniunii n'a putută fi nicĭ instruirea naționalității genetice maghiare.

Ce dară a putută fi scopulŭ Reuniunii? Étă-ce! A identifica naționalitatea maghiară cu națiunea politică ungară, pentru care limba maghiară cuvêntulŭ ungurŭ este egalŭ cu maghiarŭ, acestŭ din urmă se aplică și la națiunea ungară politică și la naționalitatea maghiară genetică. Și ce vrea Reuniunea cu § ulŭ 2? Ea ne spune, că scopulŭ ei este sĕ învețe pe tóte naționalitățile din Ardélŭ a primí sĕ fie bune patriote în înțelesulŭ patriotismului falsŭ, adecă a se lăpĕda de naționalitatea proprià primindŭ pe cea maghiară. Spre acestŭ scopŭ ne spunĕ în §-ulŭ 3 alŭ statutelorŭ lorŭ, că vorŭ scrie și românesce și nemțesce pentrucă și unii și alții sĕ învĕțămŭ cum sĕ ne facemŭ Maghiarĭ. Ba ḑice mai multŭ, că adecă vorŭ face și scóle froebeliane, ca sĕ ne maghiariseze de micĭ mititei, adecă ne amenință cu maghiarisare și în pântecele mamelorŭ nóstre.

Pentru aceste apucăturĭ neumane noi ne vomŭ silí a fanatisa pe toțĭ Românii pentru limba și naționalitatea română spunêndŭ mamelorŭ și copiilorŭ lorŭ, că limba mai frumósă decâtŭ a nóstră nu esistă pe fața pămêntului, că naționalitatea nóstră numai prin limba, portulŭ și datinele românescĭ se susține, că toțĭ câțĭ vréu sĕ ne răpéscă aceste tesaure suntŭ dușmanii naționalității române și cei mai rĕi patrioțĭ, carĭ trebue desprețuițĭ, însă nu vomŭ uita a le spune și aceea, că patria sĕ le fie scumpă fiind că ea este creată și susținută cu multŭ sânge de românŭ, că prin urmare nu putemŭ sĕ permitemŭ nimĕrui voe liberă a ni-o răpi dar nicĭ a ne batjocori într'ênsa.

Vedețĭ d-lor că terminulŭ „neîncredere« întrebuințatŭ în conclusulŭ comisiunei permanente îșĭ are sorgintea chiar în confusiunea redactării Statutelorŭ. Și acéstă confusiune nu póte proveni decâtŭ dintr'o ideă ascunsă căreia Reuniunea n'a avutŭ curagiulŭ sĕ-i dea espresiune pe față; acésta nu este alta decâtŭ maghiarisarea, după cum cu prea multă sinceritate i-au datŭ espresiune ḑiarele maghiare și ministrulŭ Trefort la 6 Iunie a. c. Dumneḑeu sĕ ne dea putere sĕ ne apĕrămŭ de acestŭ actŭ neomenosŭ și de patriotismulŭ falsŭ ce se propagă!

Rescólă „valahă« în Doboli de josŭ.

Sub acestŭ titlu publică organulŭ Săcuilorŭ din S. St. Giorgiu o istoriă tragi-comică, ce i s'a împărtășitŭ cu data de 9 Iuniu a. c. din Dobolĭ și pe care o resumămŭ în următórele:

„După o înmormêntare valahă a fostŭ în Dobili inferiorĭ mare cină. De aicĭ óspeții, bĕuțĭ bine de rachiu, s'au dusŭ cu toții în prăvălia jidanului, unde au comandatŭ bere și au bĕutŭ multe de tóte. Efectulŭ a fostŭ că toțĭ „valachii" adunațĭ la jidovulŭ au începutŭ sĕ cânte în corŭ, că a »sositŭ timpulŭ ca sĕ fie împușcațĭ și nimicițĭ toțĭ Ungurii«. Conducĕtorulŭ acestui corŭ teribilŭ sĕ fi fost cantorulŭ Ioanŭ Popovicĭ, elŭ sĕ fi fostŭ secundatŭ bărbătesce de Ionŭ Văsii și de frații Vancea, carĭ sĕ se fi lăudatŭ că unulŭ îsĭ ia asupră'șĭ șése Ungurĭ. Când furia lorŭ era mai mare și când resvrĕtitorii hotărîră sĕ încépă »măcelărirea« cu notarulŭ cercualŭ ungurŭ Magyari Ferencz, au intratŭ de odată ca și chiămațĭ la jidovulŭ doi gendarmĭ ungurĭ, carĭ au și salvatŭ patria fără amânare. Despre „daskelulŭ« Ionŭ Popoviciu se mai ḑice în hăzliulŭ raportŭ alŭ lui „Sz. Nemzet«, că ar fi ținutŭ unŭ discursŭ cătră »ficiorii valachĭ« ațîțându-i în contra Maghiarilorŭ cu cuvintele: »a sositŭ timpulŭ sĕ facemŭ sĕ curgă sânge unguresců, căcĭ destulŭ amŭ suferitŭ dela ei!« Solgăbirĕulŭ s'a presentatŭ mai târḑiu începêndŭ cercetarea.«

Și care, credețĭ, este morala acestei tragi-comedii înscenată în cârciuma jidovéscă?

„Daskelulŭ«, — căcĭ acesta e ghimpele, nu cantorulŭ — a fostŭ arestatŭ și trimisŭ la judecătoria de cercŭ din S. St. Georgiu.

Fatalitatea a voitŭ, ca «valachii« din Dobolĭ sĕ 'șĭ pérdă limba în cea mai mare parte. Ei vorbescŭ unguresce, dér inima le-a rĕmasŭ românéscă. Singurulŭ omŭ, care se străduesce sĕ le redea prin scólă graiulŭ românescŭ, este »daskelulŭ« Ioanŭ Popoviciu.

Acéstă împrejurare ne lămuresce tótă situațiunea.

Preotulŭ din Doboli suntemŭ sigurĭ că nu va întârḑia a face pașii de lipsă la autoritățile superióre bisericescĭ, ca sĕ intervină în acéstă afacere durerósă și sĕ nu lase ca »daskelulŭ« sĕ fie póte chinuitŭ pe nevinovate, póte numai pentru că ș'a datŭ espresiune sentimentelorŭ sale românescĭ, fără a vĕtăma pe nimenĭ!

MAGHIARISAREA SCOLELORŬ POPORALE.

In nr. 118 alŭ fóiei nóstre amŭ amintitŭ noua dispozițiune a ministrului Trefort privitóre la scólele poporale confesionale și amŭ arĕtatŭ în acelașĭ timpŭ câtŭ prețŭ pune numitulŭ ministru pe legile care nu'i convinŭ. Dămŭ acum aci ordinațiunea ministrului în totŭ cuprinsulŭ ei, ca sĕ se vadă care'i este ținta:

Articolulŭ de lege XVIII din 1879 a dispusŭ sĕ se instrueze obligatorŭ limba maghiară în tóte școlele poporale și deși am ordonatŭ de repețite orĭ sĕ se executa

punctuosŭ amintitulŭ articulŭ de lege când se numescŭ învĕţătorĭ şi se pune limba maghiară în planulŭ de învĕţĕmêntŭ, totuşĭ susţiitorii şcólelorŭ fórte adeseorĭ desconsideră disposiţiunile legii exprese.

Făcêndu'i pe inspectorii reg. de şcó'e din nou atenţĭ la ordinaţiunile mele de mai nainte şi cu deosebire la singuraticile puncte ale „Regulamentului“ de sub nr. 17.284 dela 29 Iuniu 1879 privitorŭ la executarea articulului de lege XVIII din 1879, — dispunŭ totodată următórele:

1. Trecêndŭ terminii fixaţĭ în articlulŭ de lege XVIII din 1879 §§ 2 şi 3, declarŭ prin acésta de nevalide şi de nulă, ca o disposiţiă contrară §-lui 2 alŭ legii, tóte alegerile de învĕţătorĭ ordinarĭ, ajutătorĭ séu suplenţĭ, carĭ au dobânditŭ dela 30 Iuniu 1882 încócĭ atestate de cualificaţiune, cu tóte că nu 'şi-au însuşitŭ limba maghiară în vorbire şi scriere într'atâţa, încâtŭ sĕ o pótă propune în şcólele poporale, séu carĭ au terminatŭ pe cale privată, orĭ la institutŭ în 1882 cursulŭ de pedagogiă şi nu suntŭ capabilĭ a propune limba maghiară.

2. E nevalidă în înţelesulŭ art. XVIII din 1879 § 3 şi numirea de învĕţătorĭ ordinarĭ, ajutătorĭ séu suplenţĭ dela 1883 încócĭ a acelorŭ individĭ, carĭ nu suntŭ capabilĭ a propune limba maghiră şi au câştigatŭ aplicare în astfelŭ de comune, unde locuiescŭ Maghiarĭ şi Nemaghiarĭ amestecaţĭ, séu dacă dela 1879 până la 1883 în astfelŭ de comune la ocuparea staţiunilorŭ de învĕţătorĭ, cu delăturarea celorŭ ce şciu limba maghiară, s'au aplicatŭ de învĕţătorĭ individĭ necapabilĭ de a propune limba maghiară.

3. E nevalidă şi nulă numirea ca învĕţătorĭ a acelorŭ individĭ, carĭ au terminatŭ cursulŭ pedagogicŭd ela 1872—1881 şi nu suntŭ capabilĭ de a propune limba maghiară în şcólele poporale şi carĭ în contra disposiţiunilorŭ §-lui 3 nu s'au nisuitŭ a'şĭ însuşí limba maghiară şi n'au depusŭ examenulŭ de limba maghiară. Dacă respectivulŭ învĕţătorŭ ar fi în stare a depune acestŭ examenŭ şi s'ar îndatora a'lŭ depune, atuncĭ permitŭ ca spre acestŭ scopŭ sĕ i se dea unŭ terminŭ de unŭ anŭ; la dincontră póte rĕmâne în funcţiunea sa numai în acelŭ casŭ esceptionalŭ, dacă pentru suplinirea lui se va aplica unŭ învĕţătorŭ deplinŭ cualificatŭ. Pre lângă acei învĕţătorĭ, cari au terminatŭ cursulŭ pedagogicŭ înainte de a. 1872 şi au obţinutŭ diplomă de cualificaţiune, dar nu suntŭ capabilĭ de a propune în şcólele poporale limba maghiară, suntŭ de a se aplica şi învĕţătorĭ cualificaţĭ în limba maghiară.

4. Pentru a se putea executa câtŭ mai punctuosŭ disposiţiile art. de lege XVIII din 1879, inspectorulŭ reg. de scóle póte cere documentele necesare şi respective copia acestora pe calea autorităţii şcolare dela învĕţătorulŭ din cestiune. E îndreptăţitŭ la acésta cu atâtŭ mai vîrtosŭ, cu câtŭ în înţelesulŭ art. de lege XXXII din 1875 învĕţătorii fiind îndatoraţĭ a se înscrie la institutulŭ regnicolarŭ de pensiune, documentele lorŭ se cerŭ şi pentru a se stabili îndreptăţirea lorŭ de a fi admişĭ acı şi pentru a se obţine convicţiunea, că óre posede învĕţătorulŭ condiţiunile scrise în cualificaţiunea din art. de lege XVIII din 1879. Precum e obligatŭ inspectorulŭ reg. a'şĭ câştiga imediatŭ documentele cerute în sensulŭ ordinaţiunii de ddto 4 Iuniu 1875 pentru admiterea în institutulŭ de pensiune, întocmai e datorŭ a cere şi aceste documente.

5. Câştigându'şĭ pe basa acestora cunoscinţă despre cualificaţiunea învĕţătorilorŭ din scólele nemaghiare séu dela scólele mixte maghiare şi nemeghiare, întru câtŭ există unulŭ dintre casurile coprinse în punctele 1, 2 şi 3, inspectorulŭ reg. de scóle încunosciinţéză despre acésta pe autoritatea scolară supremă, o invită din nou ca sĕ ocupe postulŭ de învĕţătorŭ şi îmĭ raportéză despre acésta. Privitorŭ la cualificaţiunea în limba maghiară a învĕţătorilorŭ adaugŭ, că aceea servesce numai ca unŭ suplementŭ la cualificaţiunea cerută în § 133 din artic. de lege XXXVIII din 1868.

6. Faţă cu scólele private, care nu corĕspundŭ §-lui 5 alŭ articolului de lege XVIII, sĕ se procédă strictŭ conformŭ §-lui 6 punctulŭ 4 alŭ acestei legĭ.

7. In înţelesulŭ § 6 punctŭ 2 din art. de lege XVIII din anulŭ 1879 inspectorulŭ reg. de scóle, cerêndŭ planulŭ de învĕţămêntŭ alŭ scólelorŭ poporale, va examina dacă limba maghiară e pusă în acesta în modŭ corespundĕtorŭ legii şi va îngriji despre modulŭ de propunere alŭ limbii maghiare în scóle. De órece însă pentru scólele poporale maghiare amŭ stabilitŭ planulŭ de învĕţămêntŭ şi l'amŭ trimisŭ la timpulŭ sĕu autorităţilorŭ competente, inspectorulŭ reg. de scóle va observa, dacă planurile de învĕţămêntŭ ale scolelorŭ poporale s'au întocmitŭ conformŭ §-lui 4 alŭ art. de lege XVIII din 1879.

8. Inspectorulŭ reg. de scóle va procede faţă cu preparandiile nemaghiare în înţelesulŭ §§-lor 1 şi 2 ai legii şi amĕsuratŭ părţii a doua a ›Regulamentului‹, avêndŭ a aşterne despre esperienţele făcute arătare. In înţelesulŭ § 6 p. 1 alŭ art. de lege XVIII din 1879 sunt nevalide tóte acele diplome de cualificaţiune, carĭ s'au eliberatŭ la preparandiile nemaghiare dela 30 Iuniu 1882 încócĭ fără de a fi subscrise de inspectorulŭ reg. de scóle sĕu substitutulŭ sĕu, şi în generalŭ în înţelesulŭ §-lui 2 sunt nevalide tóte diplomele, carĭ s'au datŭ dela acelŭ timpŭ încócĭ individilorŭ ce nu 'şĭ-au însuşitŭ limba maghiară în scrisŭ şi vorbire întru atâta, încâtŭ sĕ o pótă propune în scólele poporale.

9. Institutele de învĕţămêntŭ poporale, care nu corĕspundŭ — în privinţa planului de învĕţămêntŭ, a cualificaţiunii învĕţătorilorŭ séu a resultatului propunerii limbii maghiare, — art. XVIII din 1879, acele nu potŭ satisface legii şi se vorŭ lua disposiţii grabnice pentru suplinirea defectelorŭ. Aceste disposiţii se vorŭ lua astfelŭ ca sĕ suplinéscă defectele şi sĕ pótă începe prelegerea pe anulŭ viitorŭ scol. 18°5/6. Dacă nu s'ar face nimicŭ pentru suplinirea defectelorŭ, atuncĭ în înţelesulŭ p. 3 alŭ art. de lege XVIII din 1879 se va ordona numai decâtŭ contribuţia de 5% pentru scóle. Invĕţătorii, carĭ nu suntŭ cetăţenĭ ungarĭ, suntŭ obligaţĭ a se încetăţeni; cei ce au obţinutŭ cualificaţiunea în străinătate suntŭ datorĭ a'şĭ notifica diploma...

Cu ce se ocupă consiliulŭ de ministri.

„Budap. Tagblatt“ scrie următórele rêndurĭ hazlii despre unŭ consiliu de ministri ţinutŭ nu de multŭ în Pesta:

In respectivulŭ consiliu de ministri, şedéu Exelenţele posomorîte la masa verde şi unulŭ după altulŭ se plângéu ministri, că nu mai e de trăitŭ cu unulŭ din cei doi preşedinţĭ ai esposiţiunii. „Eu am spusŭ îndată, că unŭ preşedinte ar fi de ajunsŭ,“ observà unŭ ministru cunoscutŭ pentru economia sa, dar nimenea nu băgà în sémă acestŭ pretextŭ. Ministrii, dar înainte de tóte ministrulŭ preşedinte şi ministrulŭ de comerţŭ, se plângéu asupra următórei împrejurărĭ:

Cu ocasiunea deschiderii esposiţiunii a fostŭ provocatŭ şi redactorulŭ fóiei oficiale sĕ ia notiţă despre acestŭ evenimentŭ, cu tóte că fóia oficială nu obicĭnuesce a înregistra întêmplărĭ dilnice. Fóia oficială a şi adusŭ, după două dile dela deschiderea esposiţiunii, o notiţă în care cetitorilorŭ nu li se mai împărtăşia o scire nouă, că adecă esposiţiunea a deschis'o regele. Fóia oficială mai spunea, că regele a fostŭ însoţitŭ de ministrulŭ preşedinte, de ministrulŭ de comerţŭ şi de preşedintele esposiţiunii. Acestŭ preşedinte „c'o pătură“ în fóia oficială supĕrà atâtŭ de multŭ pe unulŭ din cei doi preşedinţĭ ai esposiţiunii, încâtŭ elŭ colindà din ministru în ministru esplicândŭ fiecăruia, că elŭ cere o rectificare în fóia oficială şi anume sĕ se dică: regele era însoţitŭ de preşedinţii esposiţiunii şi nu de preşedinte. In casŭ când nu s'ar corespunde pretenţiunei sale — îşĭ încheia pretutindenea glăsuirea — atuncĭ îşĭ va da demisiunea şi póte că va merge şi mai departe. Sub prima impresiune a acestei scirĭ înspăimêntătóre se convocà unŭ consiliu de miniştri. Dar ce sĕ facă consiliulŭ de ministri? Publicarea unei rectificărĭ în fóia oficială ar fi fostŭ împreunată cu unŭ micŭ scandalŭ. Foile oposiţionale ar fi înhăţatŭ afacerea şi scie D-deu ce nenorocire arŭ fi pricinuitŭ. După o lungă desbatere, în care ministrulŭ preşedinte, amĕsuratŭ datinei sale, a luatŭ de repeţite orĭ cuvêntulŭ şi în cele din urmă — ca de obiceiu — repeţia totŭ ce disese deja; se hotărî sĕ lămuréscă respectivului preşedinte alŭ esposiţiunei, ca de astădată să dea graţiă dreptăţii. Unŭ ministru a fostŭ însărcinatŭ sĕ esplice preşedintelui ofensatŭ, că împlinirea dorinţei sale ar pute fi împreunată de astădată numai cu neplăcerĭ pentru elŭ şi pentru guvernŭ. Ofensatulŭ s'a şi domolitŭ: n'a demisionatŭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ ›Gaz. Trans.‹)

Paris, 16 Iuniu. — Admiralulŭ Courbet a muritŭ la 11 Iuniu pe bordulŭ corăbiei „Batirard“.

Madrid. 16 Iuniu. — In provinciele Murcia, Velencia, şi cu deosebire în Castellon şi Alicante în cele din urmă 24 de óre s'au bolnăvitŭ de coleră 268 persóne şi au muritŭ 126 persóne.

DIVERSE.

O vrăjitóre condamnată la închisóre. — ›Curierulŭ Balasan‹ din Iaşĭ povestesce următórele: ›Cine óre se mai puté aştepta că şi la finele veacului alŭ 19-lea se vorŭ găsi individĭ atâtŭ de nerodĭ, ca sĕ mai credă în farmece ţigănescĭ şi descântece băbescĭ. Cu tóte acestea faptulŭ ce-lŭ vomŭ descrie mai la vale ne dovedesce, că încă nu s'a stârpitŭ cu desăvêrşire sĕmênţa celorŭ credulĭ în astfelŭ de sĕcăturĭ. Iată în resumatŭ faptulŭ: In una din dilele lui Augustŭ, anulŭ espiratŭ 1884, se întêlnesce în têrgulŭ Hârlău, jud. Botoşanĭ, fata Ileana Th. Ghiroiu cu ţiganca Ileana, şi luându-se amêndouĕ la vorbă despre măritişŭ şi despre fericirile lumescĭ, acésta din urmă rĕuşi a ademeni pe cea dintêiu ca sĕ o vrăjéscă, promiţêndu-i că va avea totŭ ce va dori. Astfelŭ mergêndŭ amêndouĕ la locuinţa ţigăncei din numitulŭ târgŭ (luândŭ mai ântêiu dela fată 15 banĭ spre a cumpĕrá ceară,) acolo ţiganca luândŭ o strachină cu apă, o pune în capulŭ fetei şi începe a o descânta prin diferite cuvinte ridicule, ţinêndŭ în mână mai multe buruenĭ şi busuiocŭ. După acésta, luându-i mărgelele dela gâtŭ, cerceii din urechĭ şi unŭ inelŭ de pe degetŭ, le-a pusŭ în strachina cu apă, descântândŭ mereu, unde pe furişĭ a turnatŭ şi puţinŭ chinavarŭ, prin care înroşindu se apa, a arătat'o pacientei, spunêndu-i că i s'a făcutŭ şi de aceea s'a înroşitŭ apa şi că trebue neapĕratŭ sĕ-i facă de desfăcutŭ. Pentru acéstă operaţiune i-a pretinsŭ sĕ-i lase fusta de pe ea şi sĕ plece acasă spre a-i aduce încă o fustă, o cămaşă, unŭ brâu roşu, unŭ laviceŗŭ, două ştergare, o polcuţă, unŭ şervetŭ, o găină négră şi 21 lei. In adevĕrŭ, nu trecŭ unŭ timpŭ îndelungatŭ şi biata fată făcŭ ce făcŭ şi aduse complectŭ tóte obiectele pretinse de vrăjitóre (numai spre a se vedea în fine măritată, fiindŭ cam tomnatică.) Sêrmana credea, că prin acésta va fi bogată şi fericită!? Ţiganca vicleană, simulândŭ că scóte şi ea 29 lei dintr'o ladă, se face că-i amestecă cu cei primiţĭ, şi-i pune pe toţĭ într'unŭ boţŭ de mămăligă, dar în realitate nu era decâtŭ o piatră. Vrăjitórea depune în mâna fetei acelŭ boţŭ şi'i dise ca sĕ 'lŭ îngrópe la tulpina unui copacŭ remarcabilŭ, fără ca sĕ se încerce vre-o dată ca sĕ-lŭ desfacă şi sĕ-i vadă conţinutulŭ, căcĭ atuncĭ i s'ar sgêrcí mânile şi piciórele, promiţêndu-i că nu va trece multŭ timpŭ şi va căpĕta totŭ ce doresce, şi că boţulŭ se va preface în banĭ. Biata fată vĕdêndŭ că după o aşteptare îndelungată iluziunile şi visurile ei nu se mai realiséză, în disperarea de care era coprinsă, a începutŭ a se plânge pe la multe cumetre şi prietene, care vĕdênd'o înşelată, au denunţatŭ faptulŭ autorităţii locale, şi astfelŭ tribunalulŭ din Botoşanĭ fiindŭ sesıdatŭ de acéstă comică afacere, a condamnatŭ pe vrăjitórea la 4 lunĭ de închisóre, iar Curtea, secţ. II., judecândŭ din nou acţiunea după apelulŭ ţigăncei, i-a redusŭ pedépsa la 15 dile închisóre, condamnând'o şi la despăgubirile încercate de pacientă.

***

O luptă între unŭ câne şi unŭ somnŭ în Dunăre. — Marţĭ séra servitorulŭ Domnului X.. se duse la Dunăre pentru a scăldá cânii. Unŭ Terre-neuve mare se grăbì sĕ se arunce în Dunăre, când deodată servitorulŭ vede pe câne luptându-se în mijloculŭ valurilorŭ spumóse, fără sĕ pótă înţelege pricina. De două orĭ cânele de rasa Terre-neuve se scufundà, dar reuşì de două orĭ sĕ iasă la suprafaţă. Cu o ultimă opintire cânele numitŭ Portos isbutì sĕ iasă la malŭ şi în opintirea lui d'a se scăpa de necunoscutulŭ agresorŭ se dărì eşindŭ din valurĭ corpulŭ unui somnŭ fórte mare. Cânele este muşcatŭ rĕu la piciorŭ şi la mijlocŭ. Avisŭ amatorilorŭ de baiă în mijloculŭ Dunărei.

(Dunărea de josŭ.)

***

O nascere ciudată. — ›Romanu‹ spune, că femeia locuitorului Ianuşĭ Andrei, din comuna Sebăoanŭ, judeţulŭ Romanŭ, a născutŭ în diua de 27 ale curentei o fetiţă, de alŭ căreia craniu se ţine o băşică atârnândŭ care cuprinde creerii ce se constată a lipsi din craniu. Nenorocita fiinţă, care de altfelŭ se găsesce în tótă starea normală, după cercetarea făcută de d-nii medicĭ nu va trăi şi dintr'unŭ momentŭ în altulŭ va înceta din viaţă, după care póte că se va procede şi la vre-o auĭ topsiă a acestui monstru anencefalŭ.

***

† *Necrologŭ.* — Alesandru Popŭ, parochulŭ gr. cat. alŭ Şiardului şi Nadas. Ungurescŭ, a repauaatŭ în Domnulŭ Vinerĭ în 12 Iuniu n. în urma unui morbŭ greu de plumânĭ în alŭ 38-lea anŭ alŭ vieţii şi alŭ 14-lea anŭ alŭ preoţiei şi fericitei sale căsătorie. Rĕmăşiţele pămêntescĭ s'au îmmormêntatŭ Lunĭ în 15 Iuniu n. în Şiardŭ.

Fie'i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

***

Necrologŭ. — Cristina Popovici după unŭ morbŭ greu şi îndelungatŭ, în etate de 23 anĭ, în flórea vieţii sale, la 1/13 Iuniu a. c. şi-a datŭ nobilulŭ sĕu sufletŭ în mânele Creatorului. Osĕmintele defunctei s'au îmormêntatŭ Lunĭ în 3/15, în Mercina.

Fiă-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Cursulŭ la bursa de Viena

din 15 Iuniu st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	98.95	Bonurĭ croato-slavone	102.—
Rentă de hârtiă 5%	92.90	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	—.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	147.50	Imprumutulŭ cu premiu ung.	116.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.30	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	119 25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	123.50	Renta de hărtiă austriacă	82.55
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	108.70	Renta de arg. austr.	83.15
Bonurĭ rurale ungare	102.75	Renta de aurŭ austr.	108 50
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C2.50	Losurile din 1860	139 —
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	102.—	Acţiunile băncei austro-ungare	859.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.50	Act. băncei de creditŭ ung.	287.50
Bonurĭ rurale transilvane	101.50	Act. băncei de creditŭ austr.	288.—
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.86
		Napoleon-d'orĭ	9.86—
		Mărcĭ 100 împ. germ.	60.95
		Londra 10 Livres sterlinge	124.30

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 1 Iunie st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	—	90
Renta rom. amort. (5%)	—	93
» convert. (6%)	—	88
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	—	31
Credit fonc. rural (7%)	—	103¼
» „ „ (5%)	—	87¼
» » urban (7%)	—	10J¼
» » » (6%)	—	93
» » » (5%)	—	85¼
Banca naţională a României	1242	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	289	—
« » » Naţională	229½	—
Aurŭ	10.25(%)	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieţei Braşovu

din 16 Iuniu st. v. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.94	Vênd.	8.95
Argint românesc	»	8.80	»	8.85
Napoleon-d'orĭ	»	9.86	»	9 87
Lire turcescĭ	»	11.10	»	11.15
Imperialĭ	»	10.10	»	10.15
Galbenĭ	»	5.80	»	5.84
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	124.—	„	125.—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. Gross.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia Predealŭ-Budapesta şi pe linia Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	5·00	7.45	—
Predealŭ	—	9 45	12.50	—
	—	9.47	1.09	—
Timişŭ	—	10.11	1.40	—
Braşovŭ	—	10.44	2.27	—
	6.22	10.51	2.55	—
Feldióra	7.01	11.18	3.38	—
Apatia	7.33	11.36	4.17	—
Agostonfalva	8.01	11.51	4.47	—
Homorodŭ	8.45	12.23	5.42	—
Haşfaleu	10.10	1.19	7.37	—
Sighişóra	10.29	1.30	8.01	—
	10.39	1.37	8.21	—
Elisabetopole	11.19	2.05	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	2.25	9.43	—
Copsa mică	12.12	2.36	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blaşiu	1.30	3.13	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiuşŭ	2.11	3.40	7.43	—
Aiudŭ	2.55	4.01	8.29	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	4.24	9.12	—
Ghirisŭ	4.09	4.49	10.23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Cluşiu	5.56	5.58	12.59	—
	6.08	6.08	—	8.00
Nedeşdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	7.14	—	11.04
Ciucia	8.28	7.43	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	8 22	—	2.05
Mező-Telegd	10 01	8.48	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare	10.37	9.13	—	4.05
	10.51	9.18	10.37	—
P. Ladány	12.37	10.31	12 59	—
Szolnok	2.58	12.07	4.45	8.22
Buda-pesta	6.00	2.10	10.05	10.30
Viena	6.35	2.45	10.50	—
	3.00	8.00	6.05	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	7.15	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.44	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2.11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.36	6.24	—
Cluşiu	—	10.01	5.05	6.43	—
	12.05	10.16	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriş	2.16	11.24	—	8.51	—
Cucerdea	3.12	11.43	—	9.31	—
	3.32	11.45	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	12.08	—	10.24	—
Teiuşŭ	4.50	12.22	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blaşŭ	6.02	12.57	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copşa mică	7.00	1.27	—	12.36	—
Mediaşŭ	—	1.45	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	2.06	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	2.31	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	2.50	—	3.02	8.01
Homorod	—	3.48	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	4.19	—	5.30	11.02
Apatia	—	4.34	—	6.03	11.37
Feldióra	—	4.53	—	6.35	12.14
Braşovŭ	—	5.20	—	7.14	1.09
	—	5.3'	—	—	1.50
Timişŭ	—	6.07	—	—	2.48
Predealŭ	—	6.32	—	—	3.23
	—	7.30	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	11.35	—	—	9.40

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3 50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok	2.39	12.00	4 53
	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8.00
Szolnok	11.02	3.44	11.40
	11.12	4.02	12 00
Aradŭ	3.37	7.53	5.25
Glogovaţŭ	4.13	—	6 19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bêrzova	5.57	—	8.10
Soborşin.	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10.10	—	12.24
Şibotŭ	10.43	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12.05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Araduiŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2.18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9 36
Timişóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7.05	12.27	3.00
Haţegŭ	7.53	1.19	3.49
Pui	8.46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Baniţa	10.11	3.35	6.07
Petroşenĭ	10.43	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.07	12.25	5.00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Sáagh	7.23	2.25	6.53
Aradulŭ nou	7 40	2.54	7.24
Aradŭ	7.50	3 10	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9.33	5.28
Baniţa	7.27	10.14	6.06
Crivadia	8.06	10 54	6.45
Pui	8.50	11.37	7.25
Haţegŭ	9.31	12.17	8.02
Streiu	10.16	12.58	8.44
Simeria	10.53	1.35	9.15

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.